

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj: Ot másolatostól 5 krajczár... Nagyobb terjedelmű s többibben megjelenő hirdetések...

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre... Félévre... Negyedévre... Egy órára...

Debreczen, június 9.

Az országgyűlés bevégezte munkáját. Pár napig még együtt marad, de már nem bocsátkozik érdemleges tárgyalásokba...

Mert a kormányra nézve a parlamenti színdíő nem egyetelmű a pihenés napjaival. A kormány tagjai csak rövid időt szánhatnak az üdülésre...

Mielőtt azonban bezárnák a Sándor utczai palota kapuját, vessünk meg egyszer rövid visszapiantást a felolyt ülésszakra.

Borongó hangulatban, aggodalmak közt kezdődött az. A miniszterválasz, mely sötét árnyékát vetette a megnyíló képviselőházra...

A felirat szerkesztésénél nagy nehezen létrehozott compromissum nem egyeztetethe ki hosszú időre az ellentéteket s nem forrasztotta össze a párt zömével az elválni akarókat.

Aztán következtek a mindegyre dühösebben megújuló rohamok: a felirati vita, a kormány vád alá helyezését sürgető indítvány, a harcra a berlini szerződés bevizsgálása...

Viharosabb ülésszakra nem emlékszünk 67 óta. Az úr, mely a pártok közt tárogott, napról-napra mélyebbre szakadt, a gyűlölet napról-napra szilajabb lángra lobbant.

Szeged veszedelme közelebb hozta egymáshoz azokat, kiket a pártgyűlölet eltaszított egymástól. A hullámis, mely a nagy magyar várost eltemette, eltemetett nem egy régi vizslyt is.

jutott, hogy mindnyájan egy haza gyermekei vagyunk s mindnyájunkra ugyanaz a kötelesség vár: előmozdítani e haza javát.

Az ellenzék, diésérétére legyen mondvá, megemberelte magát. Előment a személyek elleni harca s a viták az országgyűlés ülészakának vége felé tisztán tárgyas szint öltöttek.

Ime gyakorlati eredménye annak, ha a nemzet képviselői meddő civizdós helyett hasznos munkához látnak. Adja isten, hogy e hangulat legyen állandó gyökere az egész nemzetben.

A szegedi kir biztos és a biztosi tanács kinevezett tagjai — mint értesülünk — tegnap vasárnap Tisza Lajos kir. biztosi értekezletet tartottak, melyben megállapított a munkarend és a legközelebbi ülési tennetű intézkedések körüli eljárás.

A Magyarországi s Horvát-Szlavonországok közt fenförgött pénzügyi egyezmény tárgyában kiküldött országos bizottság jun. 7-én tartott ülésében elhatározta, hogy első érdemleges ülést szept. 18-án d. u. 5 órakor fogja tartani a képviselőház társalgó termében.

A tiszavölgyi társulat központi bizottságának jun. 5-iki ülésén, melyen Lónyay Menyhért gróf elnököt, Károlyi Sándor gróf és Sennyey Pál b. nagyszabású indítványokat tettek, melyek a gyűlés által egyhangúlag elfogadtattak. Ezekben a közgyűlés felkérték külön tiszai osztály felállításának a közl. miniszteriumnál sürgetésre s annak kérelmezésére, hogy a tiszavölgyi társulat központi bizottsága a folyamatszabályozási rendszerre vonatkozó vagy egyéb a Tiszavölgyet érdeköl elvi kérdésekben s a vidéki egyetlek fontosabb ügyeiben hivataiból meghalga'andó legyen; továbbá teljes és kimerítő vízi-törvényalkotására tegye meg a kellő lépéseket; végre a központi bizottság eszközöljön ki oly kormányrendeletet, a mely megengedje, hogy a társulatok tölté-éi utak gyantán használathasának s e célból a közmunka erő egy része ezen töltésekre fordíthatassék, de ezenkívül kormány intézkedést eszközöljön az iránt is, hogy azon áramosított nagy területek, melyek közlekedési utakkal alig bírnak, ilyenekél mielőbb elláttassanak.

A közös hadügyminiszterium hirszerint utolaz kibocsátott egy rendeletet, mely egy korábbi határozatnak megerősítése. Ezután a magyar ezredekben csak magyarul tudók lehetnek tiszték.

Az ifjú-csehek vezére Gregr Ede röp-

íratot adott ki Riger, az ó-csehek híres agitátora ellen. Tartózkodás nélkül nyilatkozik a bírósági tanácsba beépés mellett.

A képviselőház a párbjáról.

A képviselőház június 7-én igen érdekes ülést tartott. Párját vitott képviselő mentelmi jogának felülgesztéséről volt szó. A párbj R o h o n c y Gedeon és báró D u k a Péter között vivotott s a kir. ügyész Dukát kihallgatván, ez bevallotta, hogy párját vitott és megsebesult, azonban a párbj többi részére vonatkozó fölvilágosítást határozottan megtagadta.

A mentelmi bizottság nem látja a párbj tényálladékat megállapítva s a mentelmi jog felülgesztését nem javasolja. T e l e s z k y István nem fogadhatja el a bizottság jelentését. A párbj tényálladéka- nak megállapítása nem tartozik a bizottság vagy a ház hatáskörébe, hanem a bíróságéba.

U g r o n A k o: a bizottság javaslatát pártolja, mivel Novák orvos csak egy tanú, kinek vallomására vádoltat el nem itéliük. J ó k a i M ó r ugy gondolja, hogy ebben az esetben a képviselőház nem bíróságot, hanem jurty képez, és így joga van meg a gyil- kóst is felmenteni, a mint joga van erre a jur- tynek. Hoztuk ugyan törvényt a párbjáról megtörüléséről, de ezek a törvények hozva let- tek a könnyelmű kirakélek, a verekedést professióból üzök coereciálására, de lehetetlen- ség, hogy az lett volna a törvényeknek a cél- juk, hogy valakinek a kezéből kivégység, az egyedül eszköz, amellyel a becsületét védel- mezheti olyankor, mikor a törvény azt nem védelmezheti meg.

Vannak régi törvényeink még Mátyás király idejéből, melyek a duellumot szabályoz- tak, melyek a duellura nézve kimondották, hogy oly sérelmek esetében, melyek nyilván- osság élé nem hozhatók, meg van az illető- nek ama joga, hogy ó magának duellum útján szerezhesse igazságot. Ekkor értették már azt, hogy mit tesz a kényves becsület, a melyt nem lehet helyrehozni azzal, hogy ha a bírósá- g 100 frtot fizettet a sérelmet elkövetőjével. Es most, midőn a sérelmek elkövetése annyira kifinomítva, a társadalmi igények az emberek korlátozására annyira megszorítva vannak, mikor lehetetlen egy embernek, ki be- csületét nem védelmez, több férfiasan a tár- sadalomban existálni, midőn itt a képviselő- házban magában halottunk olyan szót, hogy a kijönk el hozzám, odahaza megtalálhat engem: ily körülmények közt a képviselőnek kezéből kivenni azt az egyetlen eszközt, a melyvel sok esetben magát rehabilitálhassa, én nem tartom lelkimerettemmel megengedhetőnek és a legvalóságosab következményeket maga után vonó párbj esetében is az illető képi- sélőt felmenteni és mentelmi jogát fel nem függesztani. Hasonló esetet találok itt s azért pártolom a mentelmi bizottság vélemé- nyét.

Hel'fy Ignác társadalmi absurdumnak tartja a párbját, melyet nem szabad a törvény- hozásoknak szentesíteni. Elfogadja Teleszky in- dítványát.

S z a l a y Imre ily kérdésekben esküt- széknek tekinti a házat, mely csak saját lelki- ismeretének tartozik felelősséggel. Mindaddig, míg e társadalmi kínos — mert annak tart-

vetetem társamra, és a mit láttam, megvallom, teljességgel nem tetstett.

Magas termetű ember volt, férfikora ja- vában, nyakától egész lábáig nagy fekete köpenybe burkolva, melyen kámsza volt. Ennek daczára nem volt nehé konstánálom, hogy széles vállai és kiterjesztett tagjai voltak. A mennyiben a köpeny redőzte kivenni engedte, habár az 'arany karperecz' fogadásánál kisebb erejűnek látszott, nehé lett volna eldönteni, hogy melyik győzné le a másikat, ha bírókra mennének.

Azonban a hasonlóság nem is terjedt a- vább. Magastestű és széles karimájú kalapja alatt cseresznye, nap- és idóbarntorta arcvolt, vettem észre félg durva, félg alatos vagy is inkább egészen durva és egyszerűsümd alatos vonásokkal. Nem lehetett mondani buta arcznak, inkább olyannak, mely szokva volt parancsolni másoknak. Rövid túsők bajusza volt, haja rövidre nyírva, mintha nem rég ke- rült volna ki valamelyik fogházi borbély keze alól. Hosszu vörös forradás futott le jobb szemöldétől álláig, így egész arcát átjatszta. Az ember méltó volt, hangjához, valamint a hang ó hozza.

Szemünk találkoztak a hold fényénél s miatt némán vizsgáltuk egymást, láttam, a mint jobb kezét köpönyegje alatt lassan a zse- bébe csuszattja s a kantárszárat bal kezébe

ja a párbját, — létezik, nem akarja kitenni a képviselőt, ki becsületét védelmezte, zaklatás- nak. Azért a mentelmi bizottság véleményét fogadja el.

H a l á s z Bálint nem tartja megenged- hetőnek, hogy midőn a törvény büntvénynek nyilvánítja a párbját, s megengedi és miatt mindenkinek öldözését, egyedül a képviselő képezzenek és tekintetben kivétel. Teleszky indítványát fogadja el.

A ház csekély többséggel ismételt felál- lás után, Teleszky indítványát elfogadta.

A debreczeni gazdasági tanintézet építési ügyében.*)

(A városi hatóságok figyelmébe ajánlvá.)

Közudomásu doloz az, hogy a debre- czeni m. k. gazdasági tanintézetnek a város központjába való áthelyezése és egy ennek megfelelő új épületnek a fűveskert mellé való felépítése tervezetik. Ezen eszmére pe- dig azon körülmény adott okot, hogy a kor- mány ezelőt néhány évvel a debreczeni gaz- dasági tanintézetet beszűntetvi és ennek fel- szerelését és nagy részt tanári karát is Kas- sára áthelyezni kívánta, minthogy nézete szer- ínt Debreczenben a gazdasági oktatásra szük- séges legfontosabb tananyag t. i. az intézeti gazdaság a Parlagon, tehát az intézeti épület- től majdnem egy órány távolságban van, mi a gyakorlati oktatást nehezíti, sőt illusziussá is teszi. Debreczen városa és a kormány kö- zött ez utóbbi alapon kezdődtek meg a tár- gyalások és városunk hatósága minden áldo- zatra késnek nyilatkozott, csak hogy a tanin- tézetet el ne vesztse.

Ezen tárgyalásoknak az lett a vége, hogy a kormány a tanintézetet Debreczenben me- hagyta és a gyakorlati oktatás lehetővé tételé végett az eddigi 2 éves tanfolyamot 3 éves tanfolyammá változtatta oly módon, hogy az első éves hallgatók a parlagi gazdaságban keüytelenek egy évig a gazdasági gyakorlati oldalát tanulmányozni; Debreczen városa el- lenben a tanintézet 2. és 3-ik évfolyamának a város központján — a fűveskert melletti telken egy minden tekintetben megfelelő épü- letet igért felállítani.

Ezen feltételek közöl az első már ke- rzéstől is vitetett, t. i. a tanfolyam már 3 éves, és az első éves tanuló ifjúság a parlagi gazdaságban nyer egy éven át gyakorlati ok- tatást.

A feltételek 2-ika ellenben mindaddig még megoldva nincsen. Az az épület, a melyben a tanintézet elhelyezve van, czéljának egyáta- laban nem felel meg; mert tul van tömve tanszerekkel ugy annyira, hogy a könyvtár és a gyűtemények egy része a tornácokhoz van- nak elhelyezve, a tanárok részére dolozó szob- bák pedig nincsenek. Hogy tehát a város a gazdasági tanintézet épületére nézve ajánlatot tett, az teljesen indokolva van, hanem hogy miért kell ezen tanintézetnek jelenlegi telkét és épületét odahagyani és a város központjába új diszépületbe költöznie? e tekintetben — ambar igen gyakran volt alkalmam az ide vonatkozó érveket meghallgatni, eddig egyetlen egy kellően indokolt és elfogadható érvelt nem hallottam.

Az érvek, — a melyek a tanintézet- nek a város központjába való bevitelét mellett felhozottak és a melyekre különös suly lett fektetve, a következők:

*) Az ügy fontoságát tekintve, saivesen tért nyitunk erre nézve az eszacsereinek, saját nevezetnek elmondását későbbre tartván fonn.

1. Hogy egy a város központján levő di szes épületbe a szülék inkább küldik el gyer- mekeiket és ez által a tanintézet látogatott- sága emekednek.

Ezen érv nem fogadható el, mert a hall- gatóság tulnyomó része soha sem volt debre- czeni és a szülök nem is tudják és nem is törődnek a tanintézet elhelyezésével és épü- letének mőségével.

2. Felhozották, hogy a jogászoknak és a hittanhallgatóknak is alkalmat kell nyujtani a gazdasági tudományok elsajátítására.

Ez sem elfogadható érv, mert a jogász- és a hittanhallgató — mindaddig, mig jogot, illetve hittant hallgatott, — nem fordíthatnak kellő időt a gazdasági tudományok rendszeres elsajátítására és a mint a praeparadiát hall- gatók gazdasági oktatása a jelenlegi épületben eddig is sikeresen volt végezhető, ép ugy le- hető lenne szükség esetében egy rövid cursus berendezése a jogászok és a theologusok szá- mára és az az 1/4 órai ut, a melyet ezen ok- tatás meghallgatása végett az ifjúságnak he- tenként késszer a délutáni órákban ezen czúra megtenni kellene, valóban számba sem vehető, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy ezen ifjak már a 18-—19 évet elérték és a közeljövőben hadkötelessékké válnak, és akkor akár az egész Boszniát is be kell gyalogolniak; és hogy ily utat bármely nagyobb városban kell megtenni a tanuló ifjúságnak, a nélkül, hogy ez által az illető tanintézet látogatottsága vagy pedig a tanuló ifjúság egészségi állapota vagy elő- menetele (sorbat szenvedne). A legelső gazda- sági tanintézetek p. o. a halai egyetem gazda- sági fakultása és az egyetem többi fakultá- saitól elkülönítve a város végére a kertek, a szántóföldek az erdő közelében helyeztettek és a mirdazon által igen nagy számu hall- gató által átozgatottak.

3. Fehozották, hogy az ily módon a vá- ros központjára elhelyezett tanintézet köny- nyűben nyújthat el az académiái rangot, vagy pedig emelhetneket az esetleg felállítandó egyetem gazdasági fakultásává.

E tekintetben meggyezendő, hogy épen azon idő óta, mióta a gazdasági tanintézet épülete a városban elhelyeztetni tervezetett, a tanintézet a 'felsőbb' cziműlt megfesz- tatván, középtanodává alakítottatott át fész- csendesen; és ha azt ismét académiái rangra akaránk emelni, ehhez a tanintézet épületének a város központjába vitele — mint az a 2-ik pontban irdokolva van — egyáltalában nem szükséges.

Nem emlékszem, hogy ennél több vagy jobb argumentumot hallottam volna; és ma- gának részéről igen távol vagyok attól, hogy akár Debreczen város hatóságának, akár a t. közönségnek véleményére bármily befolyást gyako- rólni kívánnék, azt azonban bátran ki merem mondani, hogy a tanintézet épületének a város központjára való áttelét határozottan ellen- zem a következő okoknál fogva u. m:

1. Nem tartom alkalmassnak bármely is- kolának bármely templom mellett való elhe- lyezését, mert a tanítás és a tanulásra nyu- galom szükséges, és a városi zaj, a harangok kongása stb. a tanítás és tanulásra zavarolag hatnak. Annyi bizonyos, hogy a rendszeres oktatás a délelőtti órákra esik; ámde dél- utánra vár téve a gyakorlati oktatás és min- den rendkívüli, p. o. a praeparandisták gaz- dasági oktatása; továbbá délután készül a tan- ár és készül a hallgató, tehát akkor is nyu- galom van szükséges.

2. Miatán Lacy nem lehetett eurým. Követve a józan ész szabályait, melyek az embert a rea- lis életben vezetik, kihúztam zseemből re- volveremet, melyet oly czébol vettem, hogy jól vigyázzak juhaimra Ausztráliában és n. lölt a rabló kihúzhatta volna karját kímé- nyegye...

3. Priedebianol kiáltam hangosan... aztán tűztem egyszer... kétszer. Az ember és a lo borzasztó ugrást tetek... kiáltást hallottam hátam mögött... aztán egy másik lo lépésel megéveztek gyam helyszége felől, hogy a rabló nem volt egyedül. Békélt lovacmat oly hadadásra bír- tam, minő lö ez éjjel valószínűleg fogalma sem volt s többi lövésemet azon esztre tartottam fenn, ha elcsépeim tovább lödöznek, a min egy cseppst sem kételkedtem. Lovam szé- besselégel megérezte, mert csakhamar egyedül találtam magomat az uton és mielőtt számat adhattam volna magamnak helyzetemről, egy szagad besajgósi*) kezé közé jutttam, kik- nek kellő közegében lovacm feltartoztatva megélt.

*) Vádszó az orosz hadseregben. Ford. (Vége köv.)

A „Debreczeni Ellenör“ tárczaja

A fehér lábú.

— Angolból. — (Folytatás.)

— Hát ön Melibe megy? kérdem, hogy éppen szójak valamit.

Mielőtt felelhetett volna, füleimet, melyek ma sokkal élésebbek voltak, mint máskor, uj hang üt meg... ugyan olyan viszhang, a milyet az előbb állottam s kétkedni sem lehetett, hogy ez is mindig közelebb jö.

— S ön egyedül utazik? kérdeztem tovább.

— Igen, mondá durva hangon, és tonb.

— En is.

— Ah! kettőnek biztosabb, mint egynek. Én nem hiszem ugyan, a mit mondanak, de végre is, éjszakának idején jobb óvatosnak lenni.

— És mit mondanak?

— Hogy mióta kiirtották a rablókat, még több van, mint ezelőt.

— Ön a 'fehér lábú'-t gondolja?

— Ki az?

— A fehér lábú.

— Talán.

— Vagy a „szent“-et?

